

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO

Į S A K Y M A S
DĖL LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 17:2003 „MAISTO PAPILDAI“
PATVIRTINIMO

2003 m. gruodžio 24 d. Nr. V-772
Vilnius

Įgyvendindamas Teisės derinimo priemonių 2003 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (nacionalinė ACQUIS priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir ACQUIS įgyvendinimo priemonių 2003 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [25-1019](#)) 3.1.6-T36 priemonę:

1. T v i r t i n u Lietuvos higienos normą HN 17:2003 „Maisto papildai“ (pridedama).
2. P a v e d u ministerijos sekretoriui Eduardui Bartkevičiui įsakymo vykdymo kontrolę.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

JUOZAS OLEKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro
2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-772

LIETUVOS HIGIENOS NORMA HN 17:2003 „MAISTO PAPILDAI“

Šia higienos norma įgyvendinama 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, derinimo.

I. TAIKYMO SRITIS

1. Ši higienos norma privaloma visiems juridiniams ir fiziniams asmenims, taip pat juridinių asmenų ir užsienio organizacijų filialams, tiekiantiems maisto papildus į rinką, gaminantiems, fasuojantiems, gabenantiems, laikantiems, įvežantiems į Lietuvos Respubliką maisto papildus.
2. Ši higienos norma netaikoma medicinos produktams.

II. NUORODOS

3. Teisės aktai, į kuriuos šioje higienos normoje pateiktos nuorodos:
 - 3.1. Lietuvos Respublikos maisto įstatymas (Žin., 2000, Nr. [32-893](#)).
 - 3.2. Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas (Žin., 2000, Nr. [64-1937](#)).
 - 3.3. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2002 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. 170 „Dėl Lietuvos Respublikoje parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklių“ (Žin., 2002, Nr. [50-1927](#)).
 - 3.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 25 d. įsakymas Nr. 510 „Dėl rekomenduojamų paros maistinių medžiagų ir energijos normų tvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [102-2936](#)).
 - 3.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. V-392 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 15:2003 „Maisto higiena“ tvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [70-3205](#)).
 - 3.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 680 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 16:2001 „Medžiagos ir gaminiai, besiliečiantys su maistu“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [28-1010](#)).
 - 3.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 m. lapkričio 10 d. įsakymas Nr. 646 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 26:1998 „Maisto žaliavos ir produktai. Didžiausias leidžiamas mikrobinio užterštumo lygis“ tvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [99-2753](#)).
 - 3.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 794 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 53:1998 „Leidžiami vartoti maisto priedai“ (Žin., 1999, Nr. [3-76](#)).
 - 3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 681 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 54:2001 „Maisto produktai. Didžiausios leidžiamos teršalų ir pesticidų likučių koncentracijos“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [34-1269](#)).
 - 3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 682 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 53-1:2001 „Leidžiami vartoti maisto priedai. Leidžiamos vartoti kvapiosios medžiagos ir kvapiųjų medžiagų gamybos žaliavos“ tvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [24-891](#)).
 - 3.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 677 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ tvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [13-530](#)).

3.12. Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2003 m. rugsėjo 5 d. įsakymas Nr. B1-722 „Dėl Įvežamų į Lietuvos Respubliką negyvūninių maisto prekių saugos ir kokybės kontrolės tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [87-3971](#)).

III. SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽIMAI

4. Šioje higienos normoje pavartotos sąvokos ir jų apibrėžimai:

4.1. **maisto papildas** – maisto produktas, skirtas papildyti įprastą maisto racioną, ir kuris vienas arba derinyje su kitomis medžiagomis yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų šaltinis, turintis mitybinį arba fiziologinį poveikį. Maisto papildai į rinką tiekiami dozuotomis formomis – kapsulėmis, piliulėmis, tabletėmis, miltelių maišeliais, ampulėmis, buteliukais su lašų dozatoriais bei kitomis panašiomis skysčių ir miltelių, skirtų vartoti mažais dozuotais kiekiais, formomis.

4.2. **maistinės medžiagos** – vitaminai ir mineralinės medžiagos.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Ši higienos norma reglamentuoja maisto papildus, kurie tiekiami ir prekiaujami rinkoje kaip maisto produktai.

6. Maisto papildai, kuriuose yra vitaminų ir mineralinių medžiagų, gali būti tiekiami į rinką tik atitinkantys šios higienos normos reikalavimus.

7. Į mažmeninę prekybą leidžiama tiekti tik sufasuotus maisto papildus.

8. Maisto papildų gamintojas arba importuotojas, tiekiantis juos į rinką, apie maisto papildų pateikimą į rinką praneša Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka Respublikiniam mitybos centrui pateikdamas maisto papildų etiketės pavyzdį.

9. Lietuvos įmonės gamintojos teisės aktų nustatyta tvarka turi suderinti su Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliotomis institucijomis numatomų gaminti maisto papildų įmonės standartus ir jų keitimus.

10. Teisės aktų nustatyta tvarka įvežamų ir rinkoje parduodamų maisto papildų saugos ir kokybės kontrolę vykdo Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba [3.1, 3.3], reklamos kontrolę vykdo Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba bei jos įgalios valstybės įstaigos, Konkurencijos taryba bei vietos savivaldos vykdomosios institucijos [3.2].

11. Maisto papildai turi atitikti Lietuvos higienos normų HN 26: 1998 „Maisto žaliavos ir produktai. Didžiausias leidžiamas mikrobino užterštumo lygis“, HN 53: 1998 „Leidžiami vartoti maisto priedai“, HN 54: 2001 „Maisto produktai. Didžiausios leidžiamos teršalų ir pesticidų likučių koncentracijos“, HN 53-1: 2001 „Leidžiami vartoti maisto priedai. Leidžiamos vartoti kvapiosios medžiagos ir kvapiųjų medžiagų gamybos žaliavos“ [3.7, 3.8, 3.9, 3.10], o gaminamų Lietuvoje – ir HN 15:1998 „Maisto higiena“ [3.5] reikalavimus.

12. Maisto papildų fasavimo ir pakavimo medžiagos turi atitikti Lietuvos higienos normas HN 16: 2001 „Medžiagos ir gaminiai, besiliečiantys su maistu“ [3.6] reikalavimus.

13. Tiekiami į rinką maisto papildai turi turėti tiekėjo atitikties deklaracijas, kuriose būtų nurodyta, kad jie atitinka maisto papildams keliamus reikalavimus.

V. MAISTO PAPILDŲ SUDĖTIES REIKALAVIMAI

14. Maisto papildams gaminti gali būti naudojami tik šios higienos normos 1 priede išvardyti vitaminai ir mineralinės medžiagos ir šios higienos normos 2 priede išvardyti vitaminų ir mineralinių medžiagų preparatai.

15. Šios higienos normos 2 priede išvardytoms medžiagoms, kurių grynumo kriterijai neapibrėžti Bendrijos teisės aktuose, iki tol, kol jie bus patvirtinti, taikomi visuotinai priimtini grynumo kriterijai, kuriuos rekomenduoja tarptautinės institucijos.

16. Gali būti naudojami vitaminai ir mineralinės medžiagos, neišvardyti šios higienos normos 1 priede, arba kita forma negu nurodyta šios higienos normos 2 priede, jeigu:

16.1. konkreti medžiaga yra naudojama viename arba keliuose maisto papilduose, kuriais 2002 m. liepos 12 d. prekiaujama Bendrijos rinkoje,

16.2. Europos maisto saugos tarnyba, remdamasi dokumentų paketu, kuriuo pagrindžiamas konkrečios medžiagos naudojimas, nepateikė nepalankios nuomonės dėl tos medžiagos naudojimo ar jos naudojimo ta forma gaminant maisto papildus.

17. Gamintojo rekomenduojamas didžiausias maisto papilduose esančių vitaminų ir mineralinių medžiagų kiekis, suvartojamas per dieną, nustatomas atsižvelgiant į:

17.1. didžiausią leidžiamą saugią vitaminų ir mineralinių medžiagų koncentraciją, kuri nustatyta remiantis rizikos sveikatai įvertinimu, pagrįstu visuotinai priimtais mokslo duomenimis, atitinkamai atsižvelgiant į įvairius skirtingų vartotojų grupių jautrumo laipsnius;

17.2. vitaminų ir mineralinių medžiagų pasisavinimą iš kitų maisto šaltinių.

VI. MAISTO PAPILDŲ ŽENKLINIMO REIKALAVIMAI

18. Maisto papildų etiketėje turi būti užrašyta „maisto papildas“.

19. Ženklinant, pristatant bei reklamuojant maisto papildus draudžiama nurodyti ar užsiminti apie gydomąsias ar nuo ligų saugančias savybes [3.1, 3.2].

20. Maisto papildų ženklinimas turi atitikti Lietuvos Respublikoje parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklį, Lietuvos higienos normos HN 119: 2002 „Maisto produktų ženklinimas“ [3.3, 3.11] ir šios higienos normos reikalavimus.

21. Ženklinant maisto papildus nurodoma tokia informacija:

21.1. maistinių ar kitų medžiagų pavadinimai arba nuoroda apie maistinių ar kitų medžiagų pobūdį;

21.2. maisto papildų kiekis, kurį rekomenduojama suvartoti per dieną;

21.3. perspėjimas neviršyti nustatytos rekomenduojamos dozės;

21.4. paaiškinimas apie tai, kad maisto papildas neturėtų būti vartojamas kaip maisto pakaitalas;

21.5. perspėjimas, kad maisto papildas turi būti laikomas vaikams nepasiekiamoje vietoje.

22. Ženklinant, pristatant ir reklamuojant maisto papildus, neturi būti jokios nuorodos, paaiškinančios arba kuria leidžiama suprasti, kad tinkamai maitinantis negalima gauti reikiamo maistinių medžiagų kiekio.

23. Maisto papilde esančių maistinių ar kitų medžiagų, turinčių mitybinį arba fiziologinį poveikį, kiekis yra nurodomas etiketėje skaitmenimis. Vitaminų ir mineralinių medžiagų naudotinos vertės yra nurodytos šios higienos normos 1 priede.

24. Etiketėje būtina nurodyti, kiek siūlomo per parą suvartoti maisto papildų kiekyje (vienoje tabletėje, kapsulėje, 100 g ar kitame kiekyje) yra tų maistinių medžiagų ar kitų medžiagų, kurių yra nustatytos rekomenduojamos paros normos (RPN), ir kokį tai sudaro rekomenduojamos paros normos procentą.

25. Maisto papilde esančių maistinių ar kitų medžiagų, turinčių mitybinį arba fiziologinį poveikį, kiekis, nurodomas etiketėje skaitmenimis, yra kiekių, pagrįstų gamintojo atlikta produkto analize, vidurkis.

26. Maisto papilde esančių vitaminų ir mineralinių medžiagų rekomenduojami paros normos procentai gali būti pateikti ir grafine forma.

VITAMINŲ IR MINERALINIŲ MEDŽIAGŲ, KURIOS GALI BŪTI NAUDOJAMOS MAISTO PAPILDŲ GAMYBAI, SĄRAŠAS

I. VITAMINAI

1. Vitaminas A, $\mu\text{g RE}$
2. Vitaminas D, μg
3. Vitaminas E, $\text{mg } \alpha - \text{TE}$
4. Vitaminas K, μg
5. Vitaminas B₁, mg
6. Vitaminas B₂, mg
7. Niacinas, mg NE
8. Pantoteno rūgštis, mg
9. Vitaminas B₆, mg
10. Folio rūgštis, μg
11. Vitaminas B₁₂, μg
12. Biotinas, μg
13. Vitaminas C, mg

II. MINERALINĖS MEDŽIAGOS

14. Kalcis, mg
 15. Magnis, mg
 16. Geležis, mg
 17. Varis, μg
 18. Jodas, μg
 19. Cinkas, mg
 20. Manganas, mg
 21. Natris, mg
 22. Kalis, mg
 23. Selenas, μg
 24. Chromas, μg
 25. Molibdenas, μg
 26. Fluoras, mg
 27. Chloras, mg
 28. Fosforas, mg
-

**VITAMINŲ IR MINERALINIŲ MEDŽIAGŲ PREPARATŲ, KURIE GALI BŪTI
NAUDOJAMI MAISTO PAPILDŲ GAMYBAI, SĄRAŠAS**

I. VITAMINAI

Vitamins pavadinimas	Leidžiamo naudoti maisto papildų gamybai vitamino preparato pavadinimas
1. Vitaminas A	Retinolis Retinilio acetatas Retinilio palmitatas Beta karotenas
2. Vitaminas D	Cholekalciferolis (vitaminas D ₃) Ergokalciferolis (vitaminas D ₂)
3. Vitaminas E	D-alfa-tokoferolis DL-alfa-tokoferolis D-alfa-tokoferilio acetatas DL-alfa-tokoferilio acetatas D-alfa-tokoferilio rūgšties sukcinatas
4. Vitaminas K	Filochinonas (Fitomenadionas)
5. Vitaminas B ₁	Tiamino hidrochloridas Tiamino mononitratas
6. Vitaminas B ₂	Riboflaviną Natrio riboflavino 5'-fosfatas
7. Niacinas	Nikotino rūgštis Nikotinamidas
8. Pantoteno rūgštis	Kalcio D-pantotenatas Natrio D-pantotenatas Dekspantenolis
9. Vitaminas B ₆	Piridoksino hidrochloridas Piridoksino 5'-fosfatas
10. Folio rūgštis	Pteroilmonoglutamino rūgštis
11. Vitaminas B ₁₂	Cianokobalaminas Hidroksokobalaminas
12. Biotinas	D-biotinas
13. Vitaminas C	L-askorbo rūgštis Natrio L-askorbatas Kalcio L-askorbatas Kalio L-askorbatas L-askorbil 6-palmitatas

II. MINERALINĖS MEDŽIAGOS

Mineralinės medžiagos pavadinimas	Leidžiamo naudoti maisto papildų gamybai mineralinės medžiagos preparato pavadinimas
1. Kalcis (Ca)	Kalcio karbonatas Kalcio chloridas Kalcio citratai Kalcio gliukonatas Kalcio glicerofosfatas Kalcio laktatas Kalcio ortofosfatai Kalcio hidroksidas Kalcio oksidas

2. Magnis (Mg)	Magnio acetatas Magnio karbonatas Magnio chloridas Magnio citratai Magnio gliukonatas Magnio glicerofosfatas Magnio ortofosfatai Magnio laktatas Magnio hidroksidas Magnio oksidas Magnio sulfatas
3. Geležis (Fe)	Geležies karbonatas Geležies citratas Geležies (trivalentės) amonio citratas Geležies gliukonatas Geležies fumaratas Geležies (trivalentės) natrio difosfatas Geležies laktatas Geležies sulfatas Geležies (trivalentės) difosfatas (geležies pirofosfatas) Geležies (trivalentės) sacharatas Elementinė geležis (karbonilas+elektrolitas+redukuotas vandenilis)
4. Varis (Cu)	Vario karbonatas Vario citratas Vario gliukonatas Vario sulfatas Vario (vienvalenčio) ir lizino kompleksas
5. Jodas (J)	Kalio jodidas Kalio jodatas Natrio jodidas Natrio jodatas
6. Cinkas (Zn)	Cinko acetatas Cinko chloridas Cinko citratas Cinko gliukonatas Cinko laktatas Cinko oksidas Cinko karbonatas Cinko sulfatas
7. Manganas (Mn)	Mangano karbonatas Mangano chloridas Mangano citratas Mangano gliukonatas Mangano glicerofosfatas Mangano sulfatas
8. Natriis (Na)	Natrio bikarbonatas Natrio karbonatas Natrio chloridas Natrio citratas Natrio gliukonatas Natrio laktatas Natrio hidroksidas Natrio ortofosfatai

9. Kalis (K)	Kalio bikarbonatas Kalio karbonatas Kalio chloridas Kalio citratas Kalio gliukonatas Kalio glicerofosfatas Kalio laktatas Kalio hidroksidas Kalio ortofosfatai
10. Selenas (Se)	Natrio selenatas Natrio hidroselenitas Natrio selenitas
11. Chromas (Cr, trivalentis)	Chromo (III) chloridas Chromo (III) sulfatas
12. Molibdenas (Mo, šešiavalentis)	Amonio molibdatas (molibdenas VI) Natrio molibdatas (molibdenas VI)
13. Fluoras (F)	Kalio fluoridas Natrio fluoridas
